

PAULIINA PULKKINEN

LEENA VIRTANEN

NIIN PITKÄ ON MATKA

ADOPTIOT SUOMESSA

HUUTOLAISLAPSISTA

NYKYPÄIVÄÄN

ATENA

Leena Virtanen kiittää apurahoista Otavan kirjassäätiötä ja Suomen tietokirjailijat ry:tä.

© Pauliina Pulkkinen, Leena Virtanen & Atena/Kustannusosakeyhtiö Otava 2025

Jyväskylä

ISBN 978-951-1-48168-3

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2025

Omistettu
Liljalle ja Annalle
Minnille

Alkusanat	9
1. Meidän adoptiotarinamme	13
Leena: Mikään ei olisi voinut mennä toisin	13
Pauliina: Syntymä-äiti antoi elämän, minun tehtäväni on opettaa elämään se	20
2. Kovan onnen lapsia	25
Väinö kiersi talosta taloon	38
3. Sisällissodan repimä kansa	41
Jorma Sairanen: Naimattomat sisarukset adoptoivat äitini	54
4. Lapset sotiemme jaloissa	57
Mooseksesta itse ilkimykseen	74
5. Hakekaa sosiaalityöntekijä!	81
Leena Louhivaara: Löysin melankolisen puoleni	92
6. Kotimaisista adoptioista kansainvälisiin	97
Meron Laine: Erilaisuudesta tuli pakotetusti osa identiteettiä	113
7. Hylätyt äidit	119
Nina Ahlholm: Tein oikean päätöksen	132

8. Poliitikka on aina ollut osa adoptiota	135
Joonas Lyytinen: Adoptio antaa mahdollisuuden tasavertaiseen vanhemmuuteen alusta asti	148
9. Ristiriitainen Kiina	155
Xia Torikka: Saamelainen identiteetti on voimavarani	167
10. Väärinkäytöksiä ja salailua	171
Sabina Söderlund-Myllyharju: Ensimmäisen elinvuoteni tapahtumat eivät koskaan selviä	180
11. Aikuisiakin adoptoidaan	187
Sanna Väkevä: Isyys piti kieltää, että puoliso voi adoptoida lapsensa	194
Lopuksi: Matka on pitkä mutta taitettavissa	199
Heli: Lapsen kuuluu tietää, kuka on ja mistä tulee	207
Kiitoksemme	211
Lähteet	213

ALKUSANAT

Kun ryhdyimme tekemään kirjaa adoptioista ja kerroimme siitä tutuille ja satunnaisillekin ihmisille, huomasimme pian, että melkein kaikille tuli mieleen jotain omasta kokemuspöiristä.

”Minullakin on muuten isosetä, joka on adoptoitu.”

”Aviomieheni äiti on adoptoitu.”

”Isoukkini oli huutolaislapsi.”

”Olen adoptioäiti, ja veljellänikin on adoptoituja lapsia.”

”Itse asiassa minutkin on adoptoitu.”

Ja kun mietimme omien sukujemme historiaa, niissäkin adoptio on läsnä jo ennen omia adoptioitamme. Pauliinan mummi jäi täys-orvoksi 8-vuotiaana espanjantaudin viedessä vanhemmat, ja hän asui lapsuutensa enonsa perheessä kasvattilapsena. Leenalla adoptio tulee lähemmäksi, sillä hänen siskonsa poika on adoptoitu.

Päätelimme, että adoptioiden täytyy olla aika tavallinen juttu suomalaisissa perheissä ja suvuissa. Monesti niihin liittyy vanhoja tarinoita historian hämäristä, mutta usein ne ovat nykypäivää. Suomessa on myös yhä iso joukko ihmisiä, jotka enemmän tai vähemmän salaavat adoptiotaustaansa tai sitä on ainakin salattu heiltä. Dna-testien yleistyessä on luvassa yhä lisää yllätyksiä.

Tavallisuuteen nähden adoptioista puhutaan vähän, ja sitä haluamme kirjallamme paikata. Adoptioita ei myöskään ole Suomessa tutkittu riittävän laajasti. Tietoa löytyy sieltä täältä yksittäisistä tutkimuksista, mutta esimerkiksi suomalaisen lastensuojelun historia-

katsauksissa adoptio seilaa vailla omaa selkeää paikkaa. Kyse ei ole niinkään unohduksesta tai välinpitämättömyydestä vaan siitä, että adoption rajat ovat liikkuneet eri aikoina, vaikka ensimmäinen adoptiolaki syntyikin Suomessa jo vuonna 1925.

Adoption käsitteestä on joskus vaikea saada otetta. Voidaanko puhua adoptiosta, jos lapsi vain jää kasvattiperheeseen ilman varsinaista sopimusta? Näin kävi esimerkiksi osalle sotalapsista, jotka eivät palanneet Suomeen. Entä silloin, kun nyky-Suomessa lapsi elää aikuisikään saakka samassa sijaisperheessä?

Monia adoptiokertomuksia yhdistää häpeä, ja kirjamme tarkoitus on häivyttää sitä mutta myös pohtia, mitä on häpeän takana. Miksi länsimainen perhemallimme on ollut niin tiukka ja biologiaan sidottu, että poikkeamista ei ole voinut puhua ääneen, vaikka ne ovat niin tavallisia? Häpeää potevat jopa kokonaiset kansakunnat, joiden on ollut pakko myöntää, etteivät niiden yhteiskunnat ole kyenneet kantamaan vastuuta lapsistaan. Näin on käynyt myös Suomessa.

Raskain häpeä ja salailu on kuitenkin aina painanut lapsen ensimmäisiä vanhempia, usein aviottomia äitejä, jotka ovat päätyneet luopumaan lapsestaan. Yritämme tuoda heitäkin näkyviin.

Kirjamme ei ole tutkimus, mutta se pyrkii kokoamaan adoption liittyvää tietoa eri puolilta ja erityisesti Suomesta. Toivottavasti onnistumme antamaan edes häivähdyksen kokonaiskuvasta, johon kuuluvat yksilöiden tunteet, ristiriitaiset kokemukset ja hylkäämisen traumat mutta yhtä lailla onni perheestä, rakkaus ja kiintymys. Koti.

Meillä on myös yhteiskunnallinen viesti: me kannatamme mahdollisimman avointa adoptioprosessia, jossa säilyy yhteys biologisiin vanhempiin. Mielestämme avoimen adoption tulisi olla vaihtoehto lasten pitkille sijoituksille.

Kirjoitimme kirjaamme kriittisellä hetkellä, jolloin kansainvälisiä adoptioita ollaan ajamassa alas ja niihin kohdistuu yhä enemmän

kritiikkiä. Näkemyksemme mukaan tilanne on osoitus siitä, että järjestelmää ei ole pystytty valvomaan ja kehittämään riittävästi. Adoptio koskettaa ihmisten syvimpiä tarpeita, ja siksi siinä on aina vaarana ajautuminen sääntelyn ulkopuolelle ja pahimmillaan hyväksikäyttöön tai rahalliseen hyötyyn. Kirjamme kertoo esimerkkejä siitä, miten moni asia voi mennä adoptioissa pieleen.

Samalla muistutamme, että maailmassa tulee aina olemaan lapsia, jotka jäävät vaille kotia, koulutusta ja omia vanhempia. Ja perheitä, joissa heille olisi tilaa. Onko meillä varaa kääntää selkämme näille lapsille?

*

Olemme molemmat adoptioäitejä ja kulkeneet tähän pisteeseen eri reittejä. Kerromme omat adoptiotarinamme kirjan aluksi.

Kuten kirjan nimi sanoo, adoptio on matka. Se on matka kaksille vanhemmille: biologisille, jotka lähtevät eri suuntaan kuin lapsensa ja adoptiovanhemmille, jotka hakevat lapsensa, tarttuvat käteen ja ohjaavat hänet kotiin. Se on matka, jonka varrella on lukematon määrä pysähdyspaikkoja. Valintoja, päätöksiä, turhautumista, odottamista, hyväksymistä, kohtaamisia, avuttomuutta ja epävarmuutta mutta myös helpotusta ja onnea.

Se on matka lapselle, joka ei voi jäädä sinne, missä on syntynyt. Matka, joka päättyy uuteen kotiin. Se voi olla myös uusi matka aikuiselle adoptoidulle, joka etsii alkuperäänsä.

Pauliina Pulkkinen

Leena Virtanen

1.

MEIDÄN ADOPTIOTARINAMME

Leena: Mikään ei olisi voinut mennä toisin

Keväällä 1960 Helsingin Naistenklinikalla syntyy kaksi tyttölasta, joiden kummankin nimeksi annetaan Leena.

Toinen viedään porvooolaiseen lastenkotiin, jossa hän saa pian uudet vanhemmat. Vauvan synnyttänyt äiti matkustaa kotiinsa Pohjanmaalle syli tyhjänä. Tämä Leena kertoo kirjassamme oman adoptiotarinansa.

Toinen Leena olen minä. Vanhempani veivät minut Naistenklinikalta aika lähelle kotiin, jossa minua odotti kaksi sisarusta. Sinne jäin, kunnes muutin pois aikuisuuden kynnyksellä.

Kaimani tapaan minullakin on oma adoptiotarinani, sillä minusta tuli aikanaan adoptioäiti. Jo sitä ennen seurasin läheltä, kun isosiskoni adoptoi miehensä kanssa Suomesta pojan 1970-luvun lopulla. Yli kaksikymmentä vuotta myöhemmin sisko matkusti kanssani Kiinaan hakemaan minulle tytärtä.

Adoptio on ollut meille siskoksille niin itsestäänselvää, että havahduimme vasta muutama vuosi sitten, että tosiaan, meidän olemme molemmat adoptioäitejä. Menimme silloin yhdessä kuuntelemaan adoptioaiheista seminaaria, mitä ei ollut

tapahtunut koskaan aiemmin. Siellä oli muuten puhumassa se toinen Leena.

*

Maaliskuussa 2000 aloin kirjoittaa päiväkirjaa. Olin käynyt viidettä kertaa Helsingin sosiaalitoimiston ottolapsineuvonnassa puhumassa sosiaalityöntekijän kanssa. Kuvaan päiväkirjassa, että istunnot tuntuivat siltä kuin olisin ollut terapiassa. ”Koska muka viimeksi olen puhunut, edes saanut puhua, murrosiästäni, suhteesta isään ja äitiin...?”

Nautin istunnoista. Tiedän, että monet muut adoptio-odottajat eivät kokeneet niitä samoin, edes saman sosiaalityöntekijän kanssa.

Olin naimaton ja lapseton. Seurustellut hetken ja taas kerran eronnut. Se on liki nelikymppiselle naiselle kova paikka, mutta nyt olin uuden alussa ja puhkuin intoa. Tunsin vahvasti, että elämässäni oli tilaa lapselle. Silloin maaliskuussa en voinut tietää, että samaan aikaan tyttäreni sai alkunsa olosuhteissa, jotka eivät ehkä koskaan valkene meille kummallekaan.

Olin saanut muutama vuosi aiemmin vihiä, että yksineläjät voivat adoptoida ulkomailta. Luin ruotsalaisesta naistenlehdestä haastattelun naisesta, jolla oli adoptoinut yksin lapsen Vietnamista. Ajatus, mahdollisuus, jäi kytemään mielessä, mutta en ottanut asiasta vielä selvää.

Syksyllä 1999 sain kuulla, että entinen opiskelukaverini oli aloittanut adoptioprosessin, yksin. Hän odotti lasta Kiinasta. Silloin heräsin siihen, että tämä on minunkin vaihtoehtoni, ja nyt otin selvää. Tilasin infopaketin Interpediasta. Kyllä, yksin adoptoiminen oli mahdollista ja myös minulle. Laitoin prosessin alulle.

Sen jälkeen en seuraavien kahden ja puolen vuoden aikana kertaakaan epäröinyt. No ehkä ihan vähän siinä vaiheessa, kun matka Kiinaan lähestyi.

Elämäni alkoi hitaasti muuttua heti päätöksen jälkeen. Opin

pian, että adoptio on matka yhdestä etapista toiseen. Se kasvattaa kärsivällisyyttä.

Piti etsiä asunto, johon lapsikin mahtuisi, joten muutin kanta-kaupungista uuteen lähiöön vuosi ennen lapsen saapumista. Jo se oli suuri muutos villien sinkkuvuosien jälkeen. Tutustuin lapsiperheisiin, joiden arki oli aivan toista kuin minulla oli ollut. Muistan ajatelleeni, että naapurini eivät joudu miettimään elämän tarkoitusta, koska se on tässä ja nyt.

Päiväkirjassani kirjoitin, että ennen lapsen saamista koin kuitenkin erilaisuutta, kun ympärillä oli syntymässä lisää vauvoja. Minäkin odotin lasta, mutta en ollut raskaana ja elin yksin.

*

Piti totutella ajatukseen, että arkeeni tulisi uusi olento, kumppani. Piti odottaa ja jännittää. Piti laskea rahojen riittämistä.

Isäni oli vastikään kuollut, äitikin jo vanha ja aika sairaskin. Hän ei pystyisi auttamaan lastenhoidossa, mutta alkuvaiheen ihmettelyn jälkeen hän tuki päätöstäni. Äiti oli tapansa mukaan oikeassa siinä, että suurempi asia on selviytyä yksin kuin se, että lapsi tulee jostakin kaukaa. Hänellä oli jo liuta lapsenlapsia, mutta hän alkoi vielä tämän viimeisen kerran omaksua mummon roolia.

Kohtasin lähipiirissäni pelkästään positiivista kannustamista: töissä, ystäväpiirissä, perheen kesken. Olen jälkeen päin ymmärtänyt, että kaikki ulkomailta adoptoineet eivät ole olleet yhtä onnekkaita. On raskasta valmistautua vanhemmuuteen, jos ympärillä vallitsee epäluulon ja ennakkoluulojen, ehkä jopa rasismien ilmapiiri.

Lopulta joulukuussa 2001 tuli lapsiesitys ja ”se puhelu”, matkan ensimmäinen tärkeä etappi. Kaikki adoptiovanhemmat tietävät, mitä se tarkoittaa. Suomalaiselta palvelunantajalta joku soittaa ja kertoo, että teillä on lapsi. Itse satuin olemaan kotona, ja kirjoitin hermostuksissani paperilapulle tärkeimmät tiedot: ikä, paino, pituus ja hampaiden määrä. Lappunen on tallessa.

Liimasin päiväkirjan sivulle kopion valokuvasta ja kirjoitin:

”Wu Li Xing. Ponteva pikku tyttö, tarkka katse. Odottaa minua toisella puolella maapalloa.”

*

Jo odotusaikana kävi selväksi, että en ollut ainoa, joka oli saanut selville, että yksinkin voi adoptoida. Sana levisi, ja meitä alkoi olla aika monta. Yksi alan järjestöistä, Yhteiset lapsemme ry, perusti meille vertaisryhmän, josta tuli monille tärkeä kiinnekohta.

Yksinadoptoiminen ja ylipäättään lapsen hankkiminen yksin oli yhtäkkiä hetken suorastaan trendi. Eräs miespuolinen kaverini vitasaili, että parinkymmenen vuoden päästä saamme lukea joka paikasta avautumisia, että äitini oli helsinkiläinen sinkku. Niitä odotellessa.

Kun lähdimme hakumatkalle keväällä 2002, ryhmässämme oli vain yksi pariskunta, muut olivat yksinhakijoita. Se aiheutti selvästi hämmennystä kiinalaisissa, jotka halusivat olla aina kohteliaita. ”*Good morning all you beautiful mothers – and the handsome father*”, alati hymyilevä oppaamme toivotti sinä aamuna, kun menimme hakemaan lapsiamme wuhanilaisesta virastosta.

Yksinhakijoiden kulta-aika ei kestänyt pitkään, sillä jo odotuksemme loppuvaiheessa nimenomaan Kiinasta alkoi kiiriä viestejä, että he eivät enää ”rohkaise” yksineläjiä adoptoimaan.

Pidämme edelleen jonkin verran yhteyttä muiden yh-äitien kanssa. Lokakuussa 2024 järjestimme pitkästä aikaa tapaamisen. Ilman lapsia, jotka ovat jo pitkään asuneet omillaan. Juttua riitti. Olimme yhtä mieltä siitä, että vertaisryhmällä oli ollut iso merkitys.

*

Tyttäreni kiljui pää punaisena, kun sain hänet ensimmäistä kertaa syliini. Valokuvista näkee, että minua silti naurattaa. Lapsen reaktio meni niin överiksi, hän huusi kovempaa kuin kukaan muu lapsista.

Nykyään ymmärrän, että reaktio oli juuri oikea, terve. Hänet luovutettiin täysin vieraalle, vieraan näköiselle ja vierasta kieltä puhuvalle ihmiselle. Silloin pitää panna hanttiin.

Arvostan edelleen tyttäressäni sitä, että hän pystyy reagoimaan epämukavuuteen ja luottamaan intuitioihinsa. Meissä on paljon samaa.

Muistan sen hetken tunteeni. Tästä lähtien olisin yksin vastuussa tästä lapsesta. Se oli hurjaa, varsinkin kun samaan aikaan kaikki ympärillä oli täysin outoa. Lapsikin, ensin. Olin irrationaalisesti pelännyt, että lapsi voi haista vieraalta, ehkä jopa pahalta. Pelko oli turha, sillä lapsi tuoksui vain suloiselta itseltään.

Olen aina ollut vakuuttunut, että tyttärestäni pidettiin Kiinassa hyvää huolta. Sen ansiosta hän luotti minuun hyvin pian, kuten myös siskooni, joka oli matkalla mukana. Hän teki minusta äidin huutamalla, itkemällä, höpöttämällä, nauramalla, pelleilemällä, nukahtamalla syliini lopen uupuneena.

Kun tulimme Suomeen, satoi räntää, mutta vastaanotto oli lämmin. Olen paljosta velkaa varsinkin naapuruston lapsille, jotka ottivat tytön heti mukaan leikkeihinsä.

*

Teimme myöhemmin niin sanotun juurimatkan toisen äidin kanssa, kun lapsemme olivat kahdeksanvuotiaita. Olimme samalla hakumatkalla, ja tytöt ovat kotoisin samasta kaupungista. Pääsimme käymään heidän lastenkodissaan, ja tapasimme myös heidän hoitajansa, joiden luona he olivat asuneet ensimmäisen elinvuotensa.

Matka oli tärkeä tytöille mutta myös äideille jo senkin takia, että saimme muistutuksen siitä, miten kaukaa lapsemme todellakin ovat tulleet. Maailman toiselta laidalta.

Lastenkodin pihalla katselin, kun tyttäreni käveli käsi kädessä hoitajansa kanssa, vähän totisena mutta luottavaisena. Jotakin

loksahti kohdalleen omassa vanhemmuudessa. En sittenkään ole kantanut vastuuta aivan yksin. Lapseni synnyttäjää, ensimmäistä äitiä, tuskin tulen tapaamaan. Se on suru, jonka kanssa on eletävä.

Tyttäreni oli Suomeen tullessaan yksivuotias, joten hän ei voi muistaa tätä sijaisäitiään, mutta tapaamisen jälkeen hän sanoi, että tunnisti tämän ”asenteen”, mitä ikinä kahdeksanvuotias sillä sanalla mahtoiakaan tarkoittaa. Ehkä hänen rauhallisuuttaan.

*

Lapsestani kuoriutui kyselijä. Muistan hyvin, miten hän alkoi 2,5-vuotiaana tapailla uutta kysymyssanaa, mi..., missä...? Autoin: tarkoitat miksi. Siitä lähtien minun piti olla koko ajan valmiina vastaamaan perimmäisiin kysymyksiin.

Aloin kaivata lastenkirjaa, josta adoptiolapsi löytäisi oman, vähän erikoisen tarinansa. Ne muutamat, joita löysin, olivat kovin totisia. Päätin kirjoittaa itse, ja koska aihepiiri oli pinnalla, Tammi-kustantamo julkaisi 2000-luvun kuluessa kolme kuvakirjaani, joissa on päähenkilönä Kiinasta adoptoitu tyttö Xing. Xing on tyttäreni kiinalainen etunimi, ja se tarkoittaa tähteä.

Kustantamo ehdotti kuvittajaksi Salla Savolaista, mikä oli loistava idea. Minulle oli tärkeää, että adoptoidun tarina olisi sävyltään hauska ja iloinen, ja juuri se oli Sallan heiniä. Saan edelleen kiitosta kirjoista, nykyään yhä useammin myös adoptoiduilta, joille niitä on luettu lapsena.

Adoptiovanhemmilta vaaditaan paljon, ja se kasvattaa itsetuntoa. Ensin on puolustettava aikomustaan, sen jälkeen vanhemmuutetaan, usein myös lastaan tai lapsiaan, joskus ylipäättään adoptioita. Siinä oppii sulkemaan korvansa ympäröivältä hälyltä ja keskittymään olennaiseen, lapseen ja perheeseen.

Odotuspäiväkirjassani siteeraan nykyistä kansanedustajaa Timo Harakkaa, joka on adoptoitu. Hän totesi tuolloin tv-ohjelmassaan,

että tärkeintä ei ole jatkaa sukua vaan jatkaa kotia. Se on mielestäni edelleen hyvin sanottu.

Kaikki ihmislapset eivät jää biologisten vanhempiensa luokse, vaan perheitä syntyy mitä moninaisimmilla tavoilla ilman geneettisiäkin yhteyksiä. Jokainen lapsi on lopulta monen sattuman ja etapin tulosta, jo syntyessään.

Adoptioäitinä ajattelen, että koko maailma on suuri kohtu, jossa ihmiset risteilevät, törmäilevät ja jos hyvin käy, kylvävät siemenen uudelle kodille.

Pauliina: Syntymä-äiti antoi elämän, minun tehtäväni on opettaa elämään se

Heräsin sunnuntaiaamuna ennen kuutta nakutukseen, kun puoliso kokosi edellisenä päivänä hankittua pinnasänkyä. Ajattelin, että se on maailman onnellisin ääni. Nukuin yleensä sunnuntaihin pitkään, mutta nyt kävin ylikierroksilla. Perjantaina oli tullut puhelinsoitto, joka teki minusta äidin. Pitkä ja kivulias matkani äidiksi oli päättynyt siihen puhelinsoittoon. Lapseni matka kotiin oli vasta alkanut.

Kun näin lapseni kuvan ensimmäistä kertaa, tajusin, että juuri tätä lasta olin kaivannut ja rakastanut kaikki nämä vuodet. Juuri hänet olin halunnut ja juuri häntä kohtaan säilönyt rakkautta. Se oli ällistyttävä tunne. Rakkauden ryöpsähdyksen lisäksi tunsin syyllisyyttä: miten olin koskaan voinut edes kuvitellakaan olevani kenenkään muun äiti kuin juuri hänen?

Jos minun pitäisi osoittaa elämäni yksittäinen onnellisin hetki, se olisi juuri tämä. Se hetki, kun tieto esikoisesta tuli. Tuntui kuin olisin ollut monia vuosia meren pohjassa pidetty samppanjapullo, jonka korkki oli vihdoinkin avattu ja josta rakkaus ryöppysi ulos holtittomasti joka suuntaan. Olin onnen ihanasti runtelema. Minusta tuntui, että minulla on kaikki voima maailmassa, mikään eikä kukaan voi satuttaa eikä estää minua. En pelännyt edes islantilaista tulivuorta, joka oli samaisena päivänä tuhkapilvellään pysäyttänyt koko Euroopan lentoliikenteen. Tiesin, että mikään, edes tulivuori, ei pidättelisi minua pääsemästä lapseni luokse määräaikana, kahden viikon päästä.

Kerroin lapsesta ja äidiksi tulostani Facebookissa näin: ”Kirjoitin 12-vuotiaana Ystäväni-kirjaan, että haluan isona tulla toimittajaksi ja äidiksi. Toimittaja minusta tuli 12 vuotta sitten, tänään minusta tuli äiti. Tyttö, 3 kk, odottaa meitä Etelä-Afrikassa.”

Sukulaisten, ystävien, työkavereiden ja naapureiden vilpityn ilo

ja onni puolestani oli ihanaa ottaa vastaan. Sen ajatteleminen lämmitteää yhä.

*

Pikkusiskon matka kotiin kolme vuotta myöhemmin oli ihmeitä täynnä. Olimme Ylläksellä, hiihdimme Kesänkijärvellä, esikoinen nukkui ahkiassa. Kuulin toista kertaa puhelimesta maagiset sanat: ”Oletko hyvässä paikassa? Minulla olisi sinulle iloisia uutisia, sinulla on pieni tyttö.” Olinhan minä hyvässä paikassa, Lapin auringossa. Olen ehkä maailman ainoa nainen, joka on saanut lapsen sukset jalassa.

Pikkusisko oli vuoden ikäinen meille tullessaan, lastenkoti-elämää nähnyt, naama täynnä naarmuja. Kun katson kuvia luovutus-hetkestä, siitä, kun pikkusisko annetaan syliin ja pidän häntä ensimmäiset hetket itsessäni kiinni, näen onnenhehkun naamallani. Pikkusisko sen sijaan on totinen ja ilmeetön, valtavat kyyneleet valuvat silmistä, mutta ääntäkään ei kuulu. Ymmärsin myöhemmin, että häntä pelotti suunnattomasti. Hänet oli juuri ojennettu vieraassa paikassa vieraille ihmisille, jotka puhuivat outoa kieltä. Mikään ei ollut tuttua, mikään ei ollut kuin ennen.

Jos minun pitäisi osoittaa elämästäni yksittäinen merkityksellinen hetki, se olisi juuri tämä. Pikkusisko puristi alkuun kaksin käsin tuttipullosta juodessaan maitoa. Myös minun käteni olivat tuttipullon ympärillä, mutta se ei riittänyt pikkusiskolle. Hän oli sylissäni vauvasennessä, silmät eivät katsoneet minua vaan harhailivat sinne tänne levottomasti. Yhtenä päivänä pikkusiskon ote pullosta hellitti ja hän irrotti toisen kätensä pullon ympäriltä. Seuraavana päivänä toisen. Silmät osuivat silmiini, mutta väistivät vielä. Ja sitten eräänä iltapäivänä pikkusisko lepäsi rentona sylissäni, kädet mahan päällä, silmät silmissäni herkeämättä koko syönnin ajan. Minua itketti, mutta en halunnut huolestuttaa lasta, joten pidätin kyneleet. Vasta kun pikkusisko nukahti, annoin itkun tulla. Tiesin, että pikkusisko oli nyt tullut kotiin.

En tiedä, oliko sattumaa, johdatusta vai onnenkantamoinen, hyvää tuuria vai jonkun suuremman tahto, että pikkusisko löysi tiensä meidän perheeseemme. Kun Johannesburgin oikeudessa pääsin jälleen sanomaan ”*I do*”, tahdon, ja tuomarin nuija kopsahti pöytään, meitä kaikkia itketti ilosta, sosiaalityöntekijää ja tuomaria myöten. Siskokset oli sillä nuijankopauksella punottu tiukasti yhteen, kaksoissolmulla. Tuplasiskoja, sitä he ovat.

*

Tyttäreni ovat nyt 15- ja 13-vuotiaita. Heillä on mielestäni aika heikot juuret Etelä-Afrikkaan. Olen yrittänyt niitä kasvattaa, mutta heitä ei kiinnosta. ”Äiti älä aina, ei me jakseta, ei kiinnosta, onko pakko taas.” Välillä tunnen syyllisyyttä, kun kuuntelen muita adoptio-äitejä: enkö ole osannut tarpeeksi puhua tyttärilleni heidän taustastaan ja juuristaan? Sitten muistan ruotsalaisen Johannan sanat. Johanna oli puolisonsa kanssa yhtä aikaa kanssamme hakemassa esikoistyttärsään Etelä-Afrikasta. Hän kertoi hyvästä ystävästään, Etelä-Koreasta lapsena adoptoidusta naisesta. Tämä ystävä oli sanonut Johannalle, että vaikka sinua kuinka kiinnostaisi Etelä-Afrikka ja lapsesi tausta, niin jos häntä ei kiinnosta, sinun on tyytyminen siihen. Se on lapsesi tarina, ei sinun.

Ja niinhän se on, minun lapsillani on tarina, joka ei ole minun. Pidän heidän juuriaan elossa, koska ehkä he jonain päivänä haluavat vahvistaa niitä. Minun pääasiallinen tehtäväni on vahvistaa runkoa. Ajattelen, että kun runko on vahva ja kestävä, lapseni pärjäävät ja voivat kasvattaa omat lehtensä. Adoptioäideillä on sanonta: syntymä-äiti antoi sinulle elämän, minun tehtäväni on opettaa sinua elämään se elämä.

Aina silloin tällöin uusia ihmisiä tavatessa minulle esitetään kysymys, eikö sinua haittaa, tunnu pahalta, että lapsillasi on toinenkin äiti. Korjaan usein, että se toinen äiti on itse asiassa ensimmäinen äiti, minä olen toinen äiti. Ajattelen ensimmäistä äitiä aina